

**UCHWAŁA Nr LXIII.606.2023
RADY GMINY ZŁOTÓW
z dnia 26 października 2023 r.**

**w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii
Gminy Złotów na rok 2024**

Na podstawie art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) oraz art. 10 ust. 3 w związku z ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Uchwała się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Złotów na rok 2024 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Złotów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII GMINY ZŁOTÓW na rok 2024

opracowany na podstawie art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) oraz art. 10 ust. 3 w związku z ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939)

przez

Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Złotowie

1. Wprowadzenie

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych i narkotyków należy do zadań własnych gmin.

Zadania te obejmują w szczególności:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

W przypadku przeciwdziałania alkoholizmowi dodatkowo podejmuje się interwencje w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Realizacja powyższych zadań prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Elementem Gminnego Programu są również zadania związane z upowszechnianiem wiedzy oraz przeciwdziałaniem **uzależnieniom behawioralnym**. Program wyznacza zadania zgodne z kierunkami określonymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025.

Wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) powołują gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, które w szczególności inicjują działania wymienione wyżej.

Ustawodawca, przekazując samorządom gminnym obowiązki w zakresie realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, zadbał o odrębne środki finansowe na ich realizację. Zgodnie z art. 18 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi: „Dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie

art. 18 lub art. 18¹ oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ wykorzystywane będą na realizację:

- 1) gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, o których mowa w art. 4¹ ust 2,
- 2) zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, o którym mowa w art. 4¹ ust. 2
- i nie mogą być przeznaczane na inne cele”.

2. Czym jest profilaktyka

Profilaktyka to świadome działanie, nastawione na jednostki lub grupy społeczne, mające na celu zapobieganie różnorodnym problemom, zanim one wystąpią. Do działań profilaktycznych zalicza się również identyfikowanie jednostek lub grup zagrożonych w celu podejmowania interwencji we wczesnej fazie powstawania zachowań ryzykownych lub problemowych. Profilaktyka z definicji jest działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym. Do działań profilaktycznych nie należą na przykład różne formy terapii uzależnień lub post-rehabilitacja po leczeniu uzależnienia.

Profilaktyka uzależnień ma na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi. Profilaktyka problemów behawioralnych obejmuje na przykład nadużywanie Internetu, komputera lub telefonu, problemowy hazard, uzależnienie od zakupów, pracy .

Profilaktyka problemów i zaburzeń psychicznych obejmuje przeciwdziałanie m.in. zaburzeniom zachowania, depresji, samobójstwom.

Profilaktyka uzależnień, problemów psychicznych i behawioralnych polega na:

- eliminowaniu lub redukowaniu wpływu znaczących czynników ryzyka używania i nadużywania substancji psychoaktywnych/problemy behawioralnych/problemy zdrowia psychicznego,
- osłabianiu/kompensowaniu zagrożeń (czynników ryzyka) poprzez działanie czynników chroniących.

Kontrolowanie czynników ryzyka jest tym, co odróżnia profilaktykę od promocji zdrowia, a także tym, co wyróżnia działania profilaktyczne spośród szerokiego spektrum oddziaływań nastawionych na socjalizację i wychowanie młodego pokolenia. Konstruowanie programów profilaktycznych powinno więc być oparte na wiedzy o czynnikach ryzyka i mechanizmach ich osłabiania lub kompensowania. Przykładami działań zmierzających do eliminowania lub redukowania czynników ryzyka jest opóźnianie wieku inicjacji alkoholowej, ograniczanie dostępności do substancji psychoaktywnych, korygowanie nieprawidłowych przekonań normatywnych dotyczących używania substancji przez otoczenie społeczne, osłabianie pozytywnych oczekiwań wobec skutków działania substancji psychoaktywnych. Jeśli działania profilaktyczne koncentrują się na wzmacnianiu czynników chroniących, np. na rozwijaniu konstruktywnych zainteresowań, kształtowaniu umiejętności psychospołecznych, wspieraniu rodziców i rodziny, wzmacnianiu pozytywnego klimatu szkoły, to ich „profilaktycznym” celem jest kompensowanie lub redukowanie wpływu istotnych czynników ryzyka.

Wiedza na temat czynników ryzyka i czynników chroniących stanowi podstawę do opracowywania (i ewaluacji) skutecznych programów i strategii profilaktycznych.

3. Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Złotów

W celu diagnozy zagrożeń społecznych na terenie gminy Złotów przeprowadzono badanie ankietowe, które objęło trzy wybrane grupy. Respondentami badania byli uczniowie szkół, dorośli mieszkańcy, a także sprzedawcy alkoholu na terenie gminy Złotów, łącznie 409 osób. Dzieci i młodzież szkolna – 290 uczniów szkoły podstawowej, dorośli mieszkańcy gminy – 100 osób, sprzedawcy alkoholu na terenie gminy – 19 osób. Próba był zróżnicowana pod względem zmiennych takich jak płeć, wiek oraz wykształcenie. Badanie miało miejsce we wrześniu i październiku 2020 r. Badany obszar dotyczył kwestii takich jak: problem alkoholowy, problem narkotykowy, problem nikotynowy oraz problem przemocy.

Badania wśród mieszkańców i sprzedawców zostały wykonane zgodnie z **metodologią ilościową, za pomocą metody PAPI** (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety.

W przypadku **uczniów zastosowano badanie ankietowe za pomocą ankiety internetowej (CAWI)**. Przed przystąpieniem do ankietowania dzieci i młodzieży szkolnej, za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrekcji placówki szkolnej na przeprowadzenie badania, udzielano informacji o całkowitej anonimowości oraz o zasadach wypełniania kwestionariuszy, by zminimalizować ryzyko występowania braków danych.

Badania realizowane na terenie Gminy Złotów pozwoliły na wyciągnięcie następujących wniosków:

- skala uzależnień chemicznych wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży nie przybiera dużych rozmiarów,
- w przypadku problemu alkoholowego wśród dzieci i młodzieży zauważa się niewysokie zainteresowanie. Osoby, które zadeklarowały iż spożywały alkohol, zaczynały głównie w wieku 11- 13 lat w czasie uroczystości rodzinnych. Zadeklarowały, że nie miały przykrych doświadczeń, a alkoholem ktoś ich poczęstował,
- dorośli mieszkańcy deklarują, że głównie spożywają alkohol kilka razy w miesiącu/roku, po 3-4 porcje alkoholu. Deklarują, iż najczęściej zdarza im się spożywać alkohol w domu, a sięgają po niego ze względu na odpowiadający im smak.

Co istotne, badania przeprowadzone wśród sprzedawców ukazują, iż spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Gminie Złotów według połowy respondentów jest stałe, 1/3 wskazuje na wzrost. Ponad połowa badanych zadeklarowała, że osoby niepełnoletnie bądź pod wpływem alkoholu, chciały kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Warto dodać, że spora część ankietowanych zaznaczyła, iż w gminie zdarzają się sytuacje jazdy po wypiciu alkoholu.

Z analizy wynika, iż w przypadku **problemu nikotynowego obserwujemy, że uczniowie niechętnie sięgają po papierosy**. Niewielki procent uczniów (głównie w wieku 13- 14 lat) którzy spróbowali palić papierosy przyznał, że było to jednorazowe. Większość dorosłych mieszkańców zadeklarowała, że nigdy nie paliła papierosów. Ta część badanych, którzy odpowiedzieli, że palą przyznała iż robią to codziennie po 6-15 sztuk. Sięgają po papierosy dla przyjemności, a większość z badanych nigdy nie próbowała rzucić palenia.

Warto zauważyć, iż wśród **dorosłych mieszkańców i uczniów szkoły podstawowej, którzy sięgają po substancje psychoaktywne, skala uzależnień nie przybiera dużych rozmiarów**. Uczniowie, którzy mieli styczność z substancjami psychoaktywnymi zaznaczają, iż były to przede wszystkim marihuana lub haszysz, które dostali od znajomych. Zażyli je głównie z ciekawości, na podwórku. Niewielki procent dorosłych mieszkańców zadeklarował, że zażywał środki psychoaktywne jednokrotnie, głównie z ciekawości.

Istotnym problemem wśród dzieci i młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców jest problem przemocy. Z zebranego materiału badawczego wynika, że **prawie 1/3 obu badanych grup społecznych doświadczyła przemocy.** Warto zwrócić uwagę na fakt, iż wobec uczniów przemoc stosowali koledzy ze szkoły, niebędący pod wpływem żadnych substancji odurzających. Dodatkowo warto zauważyć, że prawie 1/4 uczniów przyznała się, iż stosowała przemoc wobec innych - głównie wobec rówieśników. Większość dorosłych mieszkańców wskazała, że doznało psychicznej i fizycznej przemocy, przede wszystkim ze strony taty, bądź partnera/partnerki. Spośród badanych mieszkańców, 1/4 przyznała, że doszło do sytuacji, gdzie zastosowali zachowania przemocowe wobec drugiej osoby. Przyznali, że była to głównie przemoc fizyczna i psychiczna, skierowana na dzieci bądź partnera/partnerkę. W większości zadeklarowali, iż podczas tych sytuacji nie byli pod wpływem żadnych środków psychoaktywnych.

Co istotne, **uczniowie oraz dorośli mieszkańcy posiadają wiedzę na temat zagrożeń wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych.** Potrafią wskazać ich konsekwencje, wiedzą do kogo zwrócić się w razie sytuacji problemowej. Dużą rolę odgrywają tutaj szkoły – dzięki realizowanym programom profilaktycznym wiedza uczniów jest na wysokim poziomie, a skala uzależnień nie przybiera dużych rozmiarów. Również gmina podejmuje wiele działań mających na celu zmniejszenie skali problemów uzależnień.

Dane dotyczące **zagrożeń behawioralnych** uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Złotów w pierwszym kwartale 2022 roku, wśród dorosłych mieszkańców Gminy Złotów i młodzieży szkolnej z terenu Gminy Złotów. W badaniu wzięło udział 124 dorosłych mieszkańców, 29% respondentów to mężczyźni, natomiast 71% to kobiety. Średnia wieku badanych to 41 lat.

Celem przeprowadzonych badania była identyfikacja występujących w lokalnym środowisku zagrożeń związanych z uzależnieniami behawioralnymi, w szczególności obejmującymi postawy i opinie respondentów związane z:

- uzależnieniem od gier hazardowych,
- uzależnieniem od internetu, telefonu oraz korzystania z portali w mediach społecznościowych,
- uzależnieniem od zakupów,
- uzależnieniem od pracy,
- zaburzenia odżywiania.

Za najistotniejsze problemy mieszkańcy Gminy Złotów uznali: **uzależnienie od komputera i internetu (79%), pracoholizm (55%) oraz zaburzenia odżywiania (49%).**

Uzależnienie od hazardu należy do uzależnień behawioralnych i jest definiowane, jako powtarzające się działanie, które nie może być kontrolowane i jest ze szkodą dla osoby uzależnionej, jej wartości, zobowiązań społecznych, zawodowych, ekonomicznych i rodzinnych, oraz związanych z naruszeniem norm społecznych i prawa. Jest określane jako patologiczny hazard, nałogowe granie, hazard przymusowy. Bywa nazywane ukrytym nałogiem, bowiem w przeciwieństwie do innych uzależnień nie wywołuje widocznych dla otoczenia symptomów i można go dość łatwo ukryć. O diagnozie tego zaburzenia nie decyduje rodzaj uprawianej gry, lecz sposób grania, który z czasem staje się sensem życia dla osoby uzależnionej i główną motywacją życiową. Aktywność związana z graniem jest dominującą aktywnością, która często prowadzi do utraty pracy, rodziny, dóbr materialnych i marginalizacji społecznej. Bez względu na ponoszone koszty nałogowy hazardzista wraca do gry. Respondenci zostali zapytani o ich doświadczenia związane z grami hazardowymi na pieniądze. Wyniki wskazują, że wśród dorosłych mieszkańców Gminy Złotów **70% nigdy nie grało w gry hazardowe na pieniądze**, a 30% przyznało, iż uczestniczyli w takiej formie hazardu. Największą popularnością cieszą się: zdrapki (65%) oraz gry Totalizatora

Sportowego. **Wśród przyczyn podejmowania gier na pieniądze, na jakie wskazują badani dominują motyw finansowe oraz rozrywkowe.** 41% ankietowanych przyznaje, że grywa w owe gry, ponieważ chce zasilić domowy budżet oraz mieć więcej pieniędzy na codzienne wydatki, kolejne 19% zaznaczyło, że ma przecucie, iż czeka na nich duża wygrana, 41% zaznaczyło, że jest to dla nich rozrywka, sposób na nudę, a również 16% gra dlatego, że lubi towarzyszące temu emocje. **Spora część mieszkańców Gminy Złotów przyjmuje konstruktywne postawy względem gier hazardowych.** 48% uważa za nieprawdę określenie „na takich grach można dużo zarobić”. 59% nie zgadza się z twierdzeniem: „nawet jeżeli się chwilowo przegrywa to potem można się odegrać”. 65% ankietowanych również uważa za nieprawdziwe zdanie „czasem trzeba od kogoś pożyczyć pieniądze, aby zainwestować w grę”. **93% ankietowanych mieszkańców Gminy Złotów jest zdania, że od grania w gry hazardowe na pieniądze można się uzależnić.** Przeciwnego zdania jest 4% respondentów.

Uzależnienie od hazardu jest uznawane za przewlekłe i niewyleczalne schorzenie. Oznacza to, że powrót hazardzisty do bezpiecznego grania jest niemożliwy, zawsze wymknie się ono spod kontroli nawet, gdy przerwa w graniu była stosunkowo długa. Abstynencja od grania, nawet relatywnie długa, nie jest dowodem na wyleczenie i brak choroby. Uzależnienie od hazardu wymaga kompleksowego leczenia psychoterapeutycznego (psychoterapia indywidualna, rodzinna) i być może włączenia psychiatrycznego leczenia farmakologicznego. Podobnie, jak w przypadku uzależnienia od alkoholu, tu również występuje mechanizm współuzależnienia rodziny jako skutek uzależnienia członka rodziny.

Korzystanie z komputera, internetu oraz telefonu komórkowego we współczesnym świecie stało się zachowaniem powszechnym, dla niektórych osób nawet codziennym. W całej Europie minął już okres, w którym komputer był traktowany jako coś nieznanego czy zagadkowego. Istotne zmiany, do których przyczynił się dynamicznie rozwijający się internet, zaistniały w sposobie życia, komunikacji, spędzaniu czasu wolnego. W obecnych czasach korzystanie z komputera jest równie popularne, jak oglądanie telewizji i używanie telefonu komórkowego. Osoby, które sprawnie poruszają się po internecie, nie muszą wychodzić z domu, aby zrobić zakupy, zapłacić rachunki, zdalnie pracować.

Z odpowiedzi uzyskanych od ankietowanych mieszkańców Gminy Złotów wynika, iż **49% z nich korzysta ze smartfonu 2 godziny dziennie,** co można uznać za rozsądny czasokres. Niepokojące są wskazania **łącznie 41% badanych,** którzy deklarują czas przeznaczony na korzystanie z telefonu **od 2 do 6 godzin dziennie.**

W języku angielskim rozwinięciem skrótu FOMO jest wyrażenie *fear of missing out*. Określa ono sytuację, w której osoba odczuwa przeraźliwy strach przed tym, że ominie ją jakaś ważna informacja i z tego powodu odczuwa potrzebę stałego monitorowania wydarzeń przy użyciu smartfonu czy komputera. **Syndrom FOMO** w dobie internetu i mediów społecznościowych stanowi swoistą chorobę cywilizacyjną. **Wśród ankietowanych mieszkańców Gminy Złotów 25% przyznaje, że zauważa u siebie symptomy typowe dla FOMO.**

Pojęcie „uzależnienie od Facebooka” przestało być przypuszczeniem czy uogólnieniem odnoszącym się do wszelkich mediów społecznościowych. Od niedawna używa się go oficjalnie w literaturze fachowej jako nazwę bardzo konkretnego zjawiska. To portal, który często nazywamy „zjadaczem czasu”. To niestety niebezpieczny objaw. Uzależnienie od Facebooka jest definiowane jako nadmierne zaangażowanie, które zakłóca codzienne aktywności i relacje interpersonalne. Symptodem, który możemy zaobserwować, jeśli podejrzewamy siebie lub swoje dzieci o uzależnienie od Facebooka jest niepokój i dyskomfort, kiedy nie możemy zalogować się do portalu. Jeśli uczucie, które zwykle tłumaczymy ciekawością zaczyna być natrętne, a potrzeba zalogowania się narasta, możemy mieć do czynienia z nałogiem. **67% badanych deklaruje, że nie zauważa u siebie symptomów charakterystycznych dla uzależnienia od korzystania z portali społecznościowych, a 6% nie ma konta tam konta.** Warto zauważyć, że 27% przyznało, że odczuwa dyskomfort i niepokój, kiedy nie może zalogować się do swoich mediów

społecznościowych. Ponadto 51% dorosłych respondentów przyznało, że ich dziecko spędza „w internecie” za dużo czasu.

Kupowanie impulsywne polega na podejmowaniu zachowania w sposób nagły i spontaniczny, na ogół pod wpływem bodźców zewnętrznych. Kupowanie impulsywne nie służy redukcji napięcia czy radzenia sobie z negatywnymi emocjami. Natomiast kupowanie kompulsywne stanowi formę radzenia sobie z negatywnymi emocjami czy stresem, zatem jest powodowane czynnikami wewnętrznymi. Kupowanie o charakterze kompulsywnym staje się nawykowe i angażuje znacznie więcej zasobów – poznawczych (myślenie, planowanie) i finansowych (kupowanie niepotrzebnych przedmiotów). To właśnie forma kompulsywna prowadzi do uzależnienia i je podtrzymuje. Zaburzenia kompulsywnego kupowania najczęściej pojawia się u osób młodych, a charakteryzują się powracającą, nieodpartą potrzebą kupowania (poczuciem przymusu), utratą kontroli nad kupowaniem i kontynuowaniem tej czynności pomimo świadomości negatywnych jej konsekwencji. Do negatywnych konsekwencji należą problemy w rodzinie, problemy finansowe (nierzadko powiązane, np. kłótnie dotyczące wydanych kwot), jak również problemy z prawem (np. drobne kradzieże w sklepach). W przypadku braku lub ograniczonej możliwości kupowania nasilają się negatywne emocje (np. niepokój), z drugiej jednak strony kupowanie wywołuje poczucie winy czy stany depresyjne. Z najnowszych badań CBOS opublikowanych w maju 2019 roku wynika, że zakupoholizm dotyczy 3,7 % populacji Polaków od 15 roku życia. Jak wskazują wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Złotów, problem zakupoholizmu nie jest powszechnym w lokalnej społeczności. **10% respondentów przyznało, że zdarzają się im niekontrolowane zakupy. Z kolei 90% wyraziło zdanie przeciwne wskazując, że ten problem ich nie dotyczy.**

Przyjmuje się, że pracoholizm to stan psychiczny charakteryzujący się przede wszystkim stałym, wewnętrznym przymusem (silną potrzebą) wykonywania pracy lub innych czynności z nią związanych, przymusem myślenia o pracy z towarzyszącym poczuciem dyskomfortu (złego samopoczucia) w sytuacjach, kiedy możliwość zajmowania się sprawami, które jej dotyczą, jest utrudniona. Jest to stan uzależnienia od wykonywanej pracy, powodujący zaburzenie równowagi między istotnymi elementami życia codziennego. O pracoholizmie można także mówić wówczas, kiedy związek jednostki z jej pracą stanowi poważną konkurencję dla innych ważnych związków, kiedy praca stała się źródłem większej satysfakcji niż życie rodzinne i inne dotychczasowe relacje i zamiłowania. Uzależnienie od pracy zostało uznane jako jedno z uzależnień behawioralnych. Zapytano ankietowaną grupę, czy w ich opinii można uzależnić się od pracy. **Uzyskane odpowiedzi wskazują, że 82% jest zdania, iż od pracy można się uzależnić**, 11% uważa przeciwnie natomiast 7% nie ma zdania w tym temacie.

Hazard wydaje się być rozrywką zarezerwowaną dla dorosłych, jednakże w różnorodne gry hazardowe coraz częściej uwikłane są również dzieci i młodzież. Z badań przeprowadzonych w 2018 roku przez CBOS wynika, że w grupie młodzieży częściej narażeni na uzależnienie od gier hazardowych są chłopcy niż dziewczęta. **Uczniowie z Gminy Złotów w sporej większości (80%) nie mają doświadczenia z internetowymi grami na pieniądze. Jednakże 20% miało do czynienia z taką formą hazardu, a 5% grało więcej niż 10 razy.** Jeżeli chodzi o rodzaj gier na pieniądze, badana grupa zadeklarowała, że najczęściej gra kolejno w gry i zakłady w internecie (17%), zdraпки (11%). Wśród przyczyn podejmowania się gry na pieniądze, na jakie wskazują badani uczniowie dominują motywy finansowe oraz rozrywkowe. Dla 72% uczniów szkół Gminy Złotów te gry są sposobem na nudę, a 44% lubi towarzyszące grze emocje. Pojawiły się również wskazania mówiące, że: uczniowie grają, gdyż mają przeczucie, iż czeka ich duża wygrana (11%) oraz chęć posiadania większej ilości pieniędzy na codzienne wydatki (6%). **Niepokojące są deklaracje 6% uczniów wskazujące na granie związane z odreagowaniem emocji.** 40% uczniów deklaruje, że przynajmniej raz grało na automatach w salonach gier. Natomiast 60% wskazuje, że nie miało nigdy do czynienia z taką formą hazardu. 79% ankietowanych

uczniów Gminy Złotów jest zdania, że od grania w gry hazardowe na pieniądze można się uzależnić. Przeciwnego zdania jest 7% respondentów, a 14% deklaruje brak wiedzy w tym temacie. Uczniowie z Gminy Złotów zostali także poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych w ich otoczeniu. Za najbardziej powszechne uczniowie uznali: uzależnienie od smartfona i mediów społecznościowych (61%) oraz uzależnienie od internetu (60%). Natomiast jako najrzadziej występujące uzależnienie behawioralne badani ocenili uzależnienie od hazardu (80%) oraz zaburzenia odżywiania (68%).

PODSUMOWANIE

Dorośli mieszkańcy Gminy Złotów:

- ✓ Za pozytywny wskaźnik można uznać deklaracje dorosłych mieszkańców gminy, mówiące, że posiadają oni wiedzę na temat czym są uzależnienia behawioralne. Udzielone odpowiedzi wskazują, że 56% procent respondentów uważa, że posiada taką wiedzę, natomiast 44% wskazało przeciwnie.
- ✓ Za najistotniejsze problemy społeczne w kontekście uzależnień behawioralnych, mieszkańcy Gminy Złotów uznali: uzależnienie od komputera i internetu (79%), pracobolizm (55%) oraz zaburzenia odżywiania (49%).
- ✓ Deklaracje respondentów wskazują, że wśród dorosłych mieszkańców Gminy Złotów 70% nigdy nie grało w gry hazardowe na pieniądze, a 30% przyznało, iż uczestniczyli w takiej formie hazardu. Największą popularnością cieszą się: zdraпки (65%) oraz gry Totalizatora Sportowego (49%).
- ✓ Wśród przyczyn podejmowania się gry na pieniądze dominują motywy finansowe oraz rozrywkowe. 41% ankietowanych przyznaje, że grywa w owe gry, ponieważ chce zasilić domowy budżet oraz mieć więcej pieniędzy na codzienne wydatki, kolejne 19% zaznaczyło, że ma przecucie, iż czeka na nich duża wygrana, 41% zaznaczyło, że jest to dla nich rozrywka, sposób na nudę, a również 16% gra dlatego, że lubi towarzyszące temu emocje.
- ✓ 93% ankietowanych mieszkańców Gminy Złotów jest zdania, że od grania w gry hazardowe na pieniądze można się uzależnić. Przeciwnego zdania jest 4% respondentów.
- ✓ Spora część mieszkańców Gminy Złotów przyjmuje konstruktywne postawy względem gier hazardowych. 48% uważa za nieprawdę określenie „*na takich grach można dużo zarobić*”. 59% nie zgadza się z twierdzeniem: „*nawet jeżeli się chwilowo przegrywa to potem można się odegrać*”. 65% ankietowanych również uważa za nieprawdziwe zdanie „*czasem trzeba od kogoś pożyczyć pieniądze, aby zainwestować w grę*”.
- ✓ Z odpowiedzi uzyskanych od ankietowanych mieszkańców Gminy Złotów wynika, iż **49% z nich korzysta ze smartfona 2 godziny dziennie**, co można uznać za rozsądny czasokres. Niepokojące są wskazania łącznie 41% badanych, którzy deklarują czas przeznaczony na korzystanie z telefonu od 2 do 6 godzin dziennie.
- ✓ Wśród ankietowanych mieszkańców Gminy Złotów 25% przyznaje, że zauważa u siebie symptomy typowe dla FOMO.
- ✓ 67% badanych deklaruje, że nie zauważa u siebie symptomów charakterystycznych dla uzależnienia od korzystania z portali społecznościowych. Warto zauważyć, że 27% przyznało, że odczuwa dyskomfort i niepokój, kiedy nie może zalogować się do swoich mediów społecznościowych.
- ✓ 51% przyznało ankietowanych, że ich dziecko spędza „w internecie” za dużo czasu.
- ✓ Problem zakupoholizmu nie jest powszechnym w lokalnej społeczności. 11% respondentów przyznało, że zdarzają się im niekontrolowane zakupy. Z kolei 89% wyraziło zdanie przeciwne wskazując, że ten problem ich nie dotyczy.

- ✓ 82% mieszkańców gminy jest zdania, iż od pracy można się uzależnić a 11% uważa przeciwnie. 7% nie ma zdania w tym temacie.

Młodzież szkolna Gminy Złotów:

- ✓ Niepokojący wydaje się być fakt, że uczniowie szkół podstawowych Gminy Złotów najczęściej spędzają przed komputerem do 4 godzin dziennie (16%). Kolejne 17% deklaruje czas pomiędzy 2 a 6 godzin dziennie. 24% deklaruje, że nie korzysta z komputera.
- ✓ W przypadku korzystania ze smartfonu uczniowie deklarują najczęściej czas do 4 godzin dziennie (33%). Na uwagę zasługują deklaracje uczniów mówiące o korzystaniu ze smartfonu do 6 godzin dziennie (20%) i powyżej 6 godzin dziennie (7%).
- ✓ Według deklaracji uczniowie najczęściej korzystają z komputera i internetu w domu (94%), a jako powody korzystania z komputera i internetu uczniowie wskazywali kolejno na kontakt ze znajomymi (68%), słuchanie muzyki (67%), naukę (62%), oglądanie filmów (60%).
- ✓ 59% uczniów Gminy Złotów z pozytywnym skutkiem ograniczyło czas poświęcany na korzystanie z internetu.
- ✓ Uczniowie z Gminy Złotów w sporej większości (80%) nie mają doświadczenia z internetowymi grami na pieniądze. Jednakże 20% miało do czynienia z taką formą hazardu.
- ✓ Jeżeli chodzi o rodzaj gier na pieniądze, uczniowie najczęściej grają kolejno w gry i zakłady w internecie (17%), zdraпки (11%).
- ✓ Wśród przyczyn podejmowania się gry na pieniądze, na jakie wskazują badani uczniowie dominują motywy finansowe oraz rozrywkowe. Dla 72% uczniów szkół Gminy Złotów te gry są sposobem na nudę, a 44% lubi towarzyszące grze emocje. Pojawiły się również wskazania mówiące, że uczniowie grają, gdyż mają przecucie, iż czeka ich duża wygrana (11%) oraz chęć posiadania większej ilości pieniędzy na codzienne wydatki (6%). Niepokojące są deklaracje 6% uczniów wskazujące na granie związane z odreagowaniem emocji.
- ✓ 40% uczniów deklaruje, że przynajmniej raz grało na automatach w salonach gier. Natomiast 60% wskazuje, że nie miało nigdy do czynienia z taką formą hazardu.
- ✓ W konkursach polegających na wysyłaniu płatnych smsów organizowanych przez telewizję, gazety czy operatorów telefonicznych, deklaracje wskazują, że wśród młodzieży Gminy Złotów nie są one popularne – 95% nigdy nie brało w nich udziału.
- ✓ 79% ankietowanych uczniów Gminy Złotów jest zdania, że od grania w gry hazardowe na pieniądze można się uzależnić.
- ✓ Uczniowie z Gminy Złotów zostali także poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych w ich otoczeniu. Za najbardziej powszechne uczniowie uznali: uzależnienie od smartfon i mediów społecznościowych (61%) oraz uzależnienie od internetu (60%).

REKOMENDOWANE DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

1. Problem alkoholowy

- Dalsza realizacja kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, a także mechanizmów uzależnienia. Z uwagi na fakt, iż 4,00% mieszkańców spożywa alkohol codziennie. Dodatkowo skuteczne mogą okazać się materiały profilaktyczne realizowane w formie online, np. kampanie profilaktyczne w social mediach lub telewizji i radio.

- Aby zwiększyć skuteczność prowadzonych działań profilaktycznych zaleca się kontynuowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, kontynuowanie organizacji szkoleń i kursów mających na celu podnoszenie kompetencji zatrudnionej kadry oraz zaangażowanie tych podmiotów w prowadzenie kampanii społecznych. Ważne przed przeprowadzeniem szkoleń, jest przekazanie grupom, które mają być objęte szkoleniem, krótkich ankiet mających na celu zbadanie ich potrzeb szkoleniowych.

- Dalszą realizację kampanii, która powinna uwzględniać również informację dla mieszkańców gminy, na temat możliwych form pomocy w przypadku uzależnienia od alkoholu (także jeśli chodzi o kogoś znajomego lub członka rodziny). Z dokumentu diagnozy wynika, iż 6,00% mieszkańców nie wie gdzie uzyskać pomoc w razie problemu uzależnień.

- Jak wynika z dokumentu diagnozy, aż 5,41% mieszkańców wypija 11 - 13 i więcej porcji alkoholu w ciągu całego dnia. Aby zapobiegać rozwijaniu się uzależnienia u tych osób, które wypijają jednorazowo zbyt duże ilości alkoholu, zaleca się dalszą realizację kampanii mających na celu informowanie oraz edukowanie mieszkańców na temat konsekwencji spożywania dużych ilości alkoholu.

- Szkolenia dla lekarzy i pielęgniarek w zakresie rozpoznawania wzorów spożywania alkoholu przez pacjentów i podejmowania interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, a także przeprowadzenie dalszych szkoleń w zakresie doskonalenia zawodowego dla pracowników lecznictwa odwykowego.

- Działania skierowane zarówno do pracodawców, jak i pracowników, których celem będzie przedstawienie konsekwencji prawnych związanych z podejmowaniem pracy w stanie nietrzeźwym oraz zagrożeń wynikających z takiej sytuacji. Jak wynika z dokumentu diagnozy, 4,05% mieszkańców przyznało, iż często zdarzało się im wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu, zaś bardzo często wskazało 1,35% mieszkańców.

- Szkolenia (w wersji stacjonarnej lub online) dla kadry kierowniczej w zakresie adekwatnego reagowania i interwencji wobec pracowników.

- Kontynuowanie realizacji kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu, ponieważ 6,76% mieszkańców wskazało, że raz im się zdarzyło kierować pojazdem pod wpływem alkoholu. Natomiast 2,70% badanych zadeklarowało, że zdarza im się to sporadycznie. Aż 7,00% badanych mieszkańców przyznało, że bardzo często byli świadkami sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu. Ponadto, 5,26% sprzedawców wskazało, że bardzo często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Gminie Złotów.

- Dalszą realizację zajęć profilaktycznych w szkołach (wśród starszych uczniów) na terenie gminy, poświęconych bezpieczeństwu na drogach, z uwzględnieniem właściwych zachowań i postaw wobec uczestnictwa w ruchu drogowym pod wpływem napojów alkoholowych.

- Realizowanie kampanii informującej o skutkach picia w ciąży, jak również zapoznanie mieszkańców z tematyką FAS – alkoholowego zespołu płodowego i uświadomienie kobietom w ciąży konieczności unikania nawet śladowych ilości alkoholu. Według 6,00% badanych mieszkańców picie alkoholu w ciąży nie ma wpływu na rozwój dziecka. Ponadto, 18,00% mieszkańców wskazało, że widzieli kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie miejscowości.

- Kontynuację działań o możliwie najszerszym spektrum, docierającym do wszystkich dzieci i młodzieży, w celu obniżenia liczby uczniów inicjujących we wczesnych latach picie alkoholu. Jak wynika z dokumentu diagnozy, 11,72% uczniów szkół podstawowych próbowało pić alkohol. Skuteczne mogą okazać się np. profilaktyczne godziny wychowawcze, w czasie których opiekunowie będą podejmować działania profilaktyczne: realizacja rekomendowanych programów, wykorzystanie źródeł multimedialnych, spotkania z ekspertami np. osobami pracującymi z uzależnionymi.

- Dalsze zastosowanie w działaniach profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży strategii informacyjnej, w celu poszerzenia wiedzy na temat przyczyn i konsekwencji picia alkoholu oraz umożliwienia młodym ludziom, podejmowania racjonalnych wyborów, popartych znajomością zagadnień związanych z używaniem napojów wysokoprocentowych. Wyniki diagnozy wskazują, iż 25,86% uczniów nie wie jakie mogą być negatywne konsekwencje uzależnień. By działania z zakresu strategii informacyjnej, przynosiły oczekiwane rezultaty, powinny być realizowane przez kompetentne osoby, które cechuje wiarygodność, umiejętność wzbudzania zaufania wśród dzieci i młodzieży i budowania z nimi pozytywnej relacji. Przekazywane informacje, muszą być rzetelne oraz dostosowane do etapu rozwojowego uczniów.

- Rozpowszechnianie wśród uczniów informacji na temat form pomocy w przypadku posiadania w rodzinie osoby uzależnionej. Ważną rolę w diagnozie dzieci dotkniętych tym problemem, odgrywają nauczyciele, wychowawcy i opiekunowie w placówkach, którzy poprzez obserwację i dyskretne wywiady powinny zwracać uwagę na symptomy świadczące o tym, że dziecko cierpi z powodu uzależnionego członka rodziny. Pomocne mogą okazać się również warsztaty psychologiczne (np. podczas godzin wychowawczych) polegające na pracy nad samooceną, budowaniem zaufania, ćwiczeniem różnego rodzaju umiejętności potrzebnych do funkcjonowania w grupie, gry i zabawy pomagające w budowaniu więzi z innymi ludźmi, uczące norm z innymi ludźmi, dające szansę na budowanie pozytywnego wizerunku własnego, a także wycieczki, które będą pomagać budować relacje interpersonalne i pokazywać weselszy, otwarty świat.

- Kontynuowanie realizacji szkoleń dla rodziców, podczas których przekazana im będzie wiedza, na temat problemu picia napojów wysokoprocentowych, skutków wczesnej inicjacji alkoholowej wśród dzieci oraz możliwości jej zapobiegania. Rodzice powinni zostać również przeszkoleni, w zakresie reagowania, w przypadku spożywania alkoholu przez dziecko. Warto skorzystać z darmowego przewodnika „Jak rozmawiać z dzieckiem o alkoholu?” Dostępnego na stronie trzymajpion.pl. Istotne jest dotarcie do jak największej liczby rodziców.

- Dalsze wykorzystywanie strategii alternatyw – angażowanie dzieci i młodzieży w atrakcyjne, bezpieczne aktywności (np. sportowe, artystyczne, plastyczne), które dopasowane będą do możliwości i potrzeb odbiorców.

- Kontynuowanie podnoszenia kompetencji nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz osób pracujących w świetlicach celem zwiększenia efektywności działań. Jak wynika z dokumentu diagnozy 19,31% uczniów, mając problem z uzależnieniem, zwróciłaby się o pomoc do nauczycieli.

- Kontynuowanie realizacji zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, gdyż to stanowi między innymi czynnik chroniący podejmowania zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.

- Inwestowanie w sprzęt i niezbędne materiały potrzebne do podwyższenia jakości działań.

- Dalszą realizację działań, mających na celu zapobieganie wczesnej inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież. Przydatne w tym przypadku, będzie zastosowanie w działaniach profilaktycznych strategii edukacyjnej, która ma na celu rozwijanie ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych. Zaleca się realizowanie ćwiczeń, gier psychoedukacyjnych, czy warsztatów, które będą rozwijały asertywność, uczyły nawiązywania relacji z innymi ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów lub podnoszenia poczucia własnej wartości.

2. Problem nikotynowy

- Dalsze cykliczne rozpowszechnianie materiałów profilaktycznych, na których znajdować się będą informacje zachęcające do rzucenia palenia oraz sposoby i metody, które mogą w tym pomóc. Materiały powinny być również dostępne w formie online. Jak wynika z dokumentu diagnozy 23,00% mieszkańców Gminy Złotów pali papierosy codziennie, a 38,71% badanych nigdy nie próbowało rzucić palenia.

- Należy kontynuować działania profilaktyczne wykorzystując przy tym strategię informacyjną, mającą na celu edukację mieszkańców z zakresu szkodliwości nikotyny na zdrowie palacza i osób w jego najbliższym otoczeniu, gdyż 4,00% mieszkańców sądzi, iż palenie papierosów jest nieszkodliwe dla zdrowia.

- Dalsze propagowanie wśród uczniów zdrowego stylu życia, poprzez przedstawianie korzyści za tym idących oraz możliwości ich osiągnięcia, a także poprzez rozpowszechnianie na ten temat ulotek, plakatów w formie drukowanej i internetowej oraz zapewnianie uczniom możliwości uczestnictwa w zajęciach sportowych (warto dopilnować, aby uczestnictwo w zajęciach sportowych wiązało się również z nauką dzieci i młodzieży zasad Fair Play, współdziałania w grupie oraz zdrowego współzawodnictwa).

- Dalsze działania ograniczające dostępność papierosów dla dzieci i młodzieży poprzez kontynuację szkoleń dla sprzedawców wyrobów nikotynowych z zakresu przestrzegania zakazu sprzedaży papierosów osobom nieletnim oraz konsekwencji moralnych i prawnych za tym idących. Jak wynika z dokumentu diagnozy, według oceny 5,26% sprzedawców czasami zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Gminie Złotów.

- Przydatne w zapobieganiu podejmowania zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież, może być dalsza realizacja programu rekomendowanego przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) – *Spójrz inaczej*. Celem tego programu jest rozwijanie umiejętności psychospołecznych uczniów, tworzenie warunków do rozwoju umysłu, empatii i zdolności przyjmowania perspektywy drugiego oraz zachęcanie do zdrowego stylu życia poprzez zwiększanie wiedzy o własnym ciele, negatywnych wpływach społecznych oraz decyzjach prozdrowotnych.

3. Problem narkotykowy

- Dalsze działania profilaktyczne na poziomie uniwersalnym, dotyczące konsekwencji zdrowotnych, społecznych i prawnych zażywania narkotyków i dopalaczy. Działania powinny mieć szeroki zasięg, który będzie możliwy do zrealizowania za pomocą kampanii informacyjno-edukacyjnej przy użyciu ulotek, plakatów (w formie drukowanej oraz internetowej) i artykułów umieszczanych w lokalnej prasie, mediach oraz miejscach publicznych. Wyniki diagnozy wskazują, iż 25,86% uczniów nie wie jakie mogą być negatywne konsekwencje uzależnień. Ponadto jak wskazali mieszkańcy według 12,00% okazjonalne zażywanie narkotyków nie prowadzi do uzależnienia, a 8,00% mieszkańców wskazało, że wszystkie narkotyki są bezpieczne, o ile używa się ich odpowiednio.

- Kontynuowanie rozpowszechniania informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku doświadczania problemów z nadużywaniem lub uzależnieniem od środków psychoaktywnych. Materiały powinny być dostępne w formie drukowanej (pozostawione np. w miejscach publicznych takich jak: kościół, szpitale, przychodnie itp.) oraz w formie internetowej.

- Dalsze nieustanne prowadzenie działań profilaktycznych w szkole, mających na celu przekazywanie wiedzy na temat konsekwencji społecznych, zdrowotnych i prawnych zażywania narkotyków. Wyniki diagnozy wskazują, iż 6,21% uczniów uważa, że nie występują negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem.

- Realizację szkoleń/warsztatów dla rodziców, na temat reagowania w przypadku zażywania przez dzieci środków psychoaktywnych, rozpoznawania czy dziecko zażywa takie

substancje, do kogo należy się zgłosić w przypadku doświadczenia tego problemu oraz jak rozmawiać z dzieckiem w przypadku podejmowania przez niego zachowań ryzykownych.

- Kontynuowanie cyklicznych działań mających na celu informowanie dzieci i młodzieży na temat instytucji, gdzie mogą szukać pomocy, ponieważ jak wynika z dokumentu diagnozy 22,07% uczniów nie wie do kogo zwrócić się o pomoc mając problem związany w uzależnieniem. Ulotki, plakaty powinny być umieszczone w widocznych miejscach zarówno w szkołach, jak i innych instytucjach publicznych, a także powinny zawierać dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Informacje te powinny być również przekazywane uczniom w formie online.

4. Problem przemocy

- Upowszechnienie informacji o miejscach w lokalnej społeczności, w których świadczona jest pomoc medyczna, psychologiczna, prawna, socjalna oraz zawodowa osobom dotkniętym przemocą, za pomocą materiałów drukowanych takich jak: ulotki, plakaty, broszury i strony internetowe.

- Kontynuowanie organizowania dla mieszkańców warsztatów, których celem będzie zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, poprzez ukazanie sposobów komunikowania się z osobą stosującą przemoc, naukę asertywnych form radzenia sobie z osobą agresywną oraz poprzez wskazanie innych możliwości, które mogą pomóc ofiarom przemocy. Wyniki diagnozy wskazują, że wobec 35,48% mieszkańców przemoc stosował tata. Zaleca się również, aby podczas warsztatów mieszkańcy uświadamiani byli w jaki sposób reagować, jeśli znają osobę doświadczającą przemocy.

- Skutecznym rozwiązaniem może być również prowadzenie w placówkach leczenia uzależnień, wstępnej diagnozy zjawiska przemocy domowej u nowych pacjentów, bowiem badania pokazują, że w rodzinach z problemem uzależnienia od alkoholu, nierzadko dochodzi do przemocy. Jak wynika z dokumentu diagnozy 93,00% mieszkańców uważa, że problem przemocy domowej związany jest z piciem alkoholu, 62% wskazało zażywanie narkotyków.

- Dalsza współpraca z przedstawicielami służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy i wymiaru sprawiedliwości, która ma na celu kierowanie osób stosujących przemoc w rodzinie lub środowisku lokalnym do uczestnictwa w oddziaływaniach zmierzających do zniwelowania problemu. Pomocne może być kontynuowanie realizacji interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń, na których obecni będą przedstawiciele wszystkich służb.

- Ważne w zapobieganiu problemom przemocy jest również podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli instytucji realizujących działania zapobiegawcze tego typu problemom. Jak wynika z dokumentu diagnozy 18,00% mieszkańców sądzi, że stopień zaangażowania władz lokalnych jest niedostateczny.

- Tworzenie, wspieranie i finansowanie miejsc pomocy dorosłym i dzieciom oferujących kompleksową pomoc: psychologiczną, terapeutyczną, socjoterapeutyczną, socjalną w przypadku doświadczenia przemocy w rodzinie (np. punkty konsultacyjne). Informacje o tych miejscach powinny być rozpowszechnione na stronach internetowych i w miejscach publicznych.

- Zwiększanie świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania agresji w procesie wychowania, przy jednoczesnej edukacji w zakresie innych skutecznych i bezpiecznych dla rozwoju dziecka metod wychowawczych, poprzez warsztaty i zajęcia organizowane dla rodziców oraz przy wykorzystaniu strategii informacyjnej, zarówno w środkach masowego przekazu, jak i w społeczności lokalnej. Z dokumentu diagnozy wynika, że 10,91% mieszkańców stosowało przemoc wobec dzieci. Ponadto 11,00% mieszkańców uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą.

- Dalsze prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które będą obalać mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, a także będą opisywać mechanizmy przemocy w rodzinie i uświadamiać ich społeczną szkodliwość.

- Ciągłą realizację zajęć, mających na celu poszerzenie wiedzy z zakresu problematyki przemocy. Zakres kierowanej do uczniów informacji, oprócz konsekwencji stosowania przemocy, powinien zawierać również treści na temat szerokiego spektrum rodzajów przemocy. Zaleca się stosowanie różnych technik i metod, które będą w atrakcyjny i aktywny sposób przekazywały informację. Skuteczne w tym przypadku mogą być metody takie jak: psychodrama (odgrywanie scenek na temat zachowań przemocowych, które pomogą wczuć się w doświadczenia osób będących ofiarą agresji); "burza mózgów" (stworzenie listy wszystkich zachowań będących aktem przemocy); praca w grupach (znalezienie wspólnych pomysłów rozwiązań problemu przemocy).

- Dalsze przekazanie uczniom wiedzy, na temat możliwych form pomocy w przypadku doświadczania przez nich przemocy zarówno w szkole jak i w domu, a także w jaki sposób mogą reagować, jeśli będą świadkiem agresji.

- Wypracowanie na terenie szkoły, jasnych zasad zachowania i konsekwencji ich nieprzebrzegania, a także rozpowszechnianie tych reguł przez nauczycieli, pracowników szkoły, poprzez informowanie i umieszczenie plakatów w niektórych miejscach budynku szkoły.

- Prowadzenie zajęć psycho-edukacyjnych w klasach takich jak: doskonalenie umiejętności radzenia sobie ze stresem, wzmacnianie poczucia własnej wartości, rozwijanie umiejętności asertywnego zachowania się.

- Skuteczne okazują się również spotkania z policją mające na celu uświadomienie dzieci i młodzieży o tym, jakie zachowania są aktem przemocy i jakie niosą za sobą konsekwencje (ważne, aby funkcjonariusze byli przeszkoleni w zakresie prowadzenia zajęć profilaktycznych).

- Realizację zajęć i warsztatów integracyjnych w klasach. Mają one na celu wzmacnianie więzi między rówieśnikami i wpływanie na pozytywny klimat szkoły, który jest ważnym czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych, ponieważ jak wynika z dokumentu diagnozy 67,86% uczniów stosowało przemoc wobec rówieśników.

- Kontynuowanie realizacji szkoleń dla nauczycieli, które będą rozwijały u nich kompetencje kierowania klasą oraz umiejętności właściwego reagowania na niekorzystne zachowania uczniów, wzmacniania pożądanych zachowań i formułowania oczekiwań wobec uczniów.

5. Problem behawioralny

- **Upowszechnianie wiedzy na temat uzależnień behawioralnych w środowisku lokalnym i szkolnym** – dystrybuowanie materiałów o charakterze informacyjno-edukacyjnym (ulotki, plakaty, filmy), organizowanie wydarzeń (lokalne imprezy powiązane z przedmiotową tematyką, spotkania dla rodziców, warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej, pogadanki i otwarte spotkania ze specjalistami) i prowadzenie kampanii społecznych.

- **Szeroko pojęte edukowanie** – szkolenia dla nauczycieli i pedagogów, terapeutów uzależnień, pracowników socjalnych i służb pomocy społecznej, policji, lekarzy, osób zaangażowanych w prace Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

- **Pedagogizację rodziców** – spotkania ze specjalistami z zakresu uzależnień w tym behawioralnych.

- **Współpracę między instytucjami** funkcjonującymi na terenie gminy celem możliwie szybkiego podjęcia działań profilaktycznych i interwencyjnych.

4. Finansowanie działań

Finansowanie realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Złotów na rok 2024 będzie odbywało się w ramach środków pozyskanych przez Gminę Złotów z pobieranych opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych w 2023 r. oraz opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym w opakowaniach jednostkowych nieprzekraczających 300 ml, o których mowa w art. 9² ust. 11 i 21 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

5. System wdrażania programu

1. Jednostką koordynującą realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Złotów na rok 2024 jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz powołany w tym celu koordynator.

2. Z tytułu podejmowanych działań o charakterze interwencyjnym i pomocowym w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi każdy z członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymuje wynagrodzenie:

- a) za udział w posiedzeniu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w wysokości 9% kwoty brutto minimalnego wynagrodzenia,
- b) za udział w jednym posiedzeniu sądu w wysokości 50 zł brutto,
- c) za udział w przeprowadzeniu kontroli w punkcie sprzedaży napojów alkoholowych 100 zł brutto.

3. Koordynator z tytułu podejmowanych czynności w zakresie powierzonych obowiązków związanych z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Złotów na rok 2024 otrzymuje wynagrodzenie miesięczne w wysokości 800 zł brutto.

4. W realizacji zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii na terenie Gminy Złotów uczestniczyć będą:

1. Gmina Złotów
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Złotowie
3. Komenda Powiatowa Policji w Złotowie
4. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Złotowie
5. Sąd Rejonowy w Złotowie, Wydział Rodzinny i Nieletnich
6. Szpital Powiatowy w Złotowie
7. Placówki oświatowe
8. Inne podmioty posiadające stosowne uprawnienia do działania w obszarze profilaktyki uzależnień.

6. Preliminarz wydatków na rok 2024

Lp.	OPIS DZIAŁANIA	WYDATKI	KLASYFIKACJA		REALIZACJA		
					sposób	termin	
1	2	3	4		5		
1	Prowadzenie profilaktyki uniwersalnej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na temat działania narkotyków na organizm i ryzyka szkód wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych	500,00	85153	Zwalczanie narkomanii	WYBÓR OFERT ZALEŻNIE OD POTRZEB (umowa)	CAŁY ROK	
	a	Zakup usług związanych z przeprowadzeniem zajęć profilaktycznych					500,00
2	Prowadzenie profilaktyki uniwersalnej, wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na temat działania alkoholu na organizm i ryzyka szkód wynikających z jego nadużywania	500,00	85154	Przeciwdziałanie alkoholizmowi	WYBÓR OFERT ZALEŻNIE OD POTRZEB (umowa)	CAŁY ROK	
	a	Zakup usług związanych z przeprowadzeniem zajęć profilaktyczno-edukacyjnych					500,00
3	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na temat uzależnień behawioralnych i ryzyka szkód wynikających z ich nadużywania	1 000,00	85195	Pozostała działalność - uzależnienia behawioralne	WYBÓR OFERT ZALEŻNIE OD POTRZEB (umowa)	CAŁY ROK	
	a	Zakup usług związanych z przeprowadzeniem zajęć profilaktyczno-edukacyjnych					500,00
	b	Zakup materiałów edukacyjnych					500,00
4	Wspieranie trzech punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin	18 960,00	85154	Przeciwdziałanie alkoholizmowi	ROZPATRZENIE WNIOSKU (umowa)	CAŁY ROK	
	a	Wynagrodzenie terapeutów uzależnień					18 960,00
5	Podejmowanie działań o charakterze interwencyjnym i pomocowym przez GKRPA	33 440,00	85154	Przeciwdziałanie alkoholizmowi	(umowa)	CAŁY ROK	
	a	Wynagrodzenie koordynatora GKRPA wraz z pochodnymi					13 140,00
	b	Wynagrodzenia członków GKRPA za udział w posiedzeniach komisji					18 500,00
	c	Wynagrodzenia członków GKRPA za udział w posiedzeniach sądu (10 x 50,00)					500,00
	d	Zakup usług związanych ze sporządzaniem opinii psychiatryczno- psychologiczno-sądowych					500,00
	e	Wnioskowanie do sądu o zastosowanie przymusowego leczenia ▪ opłata stała za wnioski do sądu ▪ opłata stała za postanowienia					300,00
	f	Wynagrodzenia członków GKRPA za przeprowadzenie kontroli w punktach sprzedaży napojów alkoholowych					500,00
6	Finansowanie działalności świetlic z programem opiekuńczo-wychowawczym	52 500,00	85154	Przeciwdziałanie alkoholizmowi świetlice opiekuńczo-wychowawcze	(umowa)	Kleszczyna, Sławianowo, Radawnica, Święta i Górzna I-VI IX-XII 2024	
	a	Wynagrodzenie dla koordynatorów świetlic w Kleszczynie, Sławianowie, Radawnicy, Świętej i Górznej na podstawie umowy zlecenia					37 000,00
	b	Zakup artykułów papierniczych do świetlic w Kleszczynie, Sławianowie, Radawnicy, Świętej i Górznej					5 000,00
	c	Dożywianie dzieci uczęszczających do świetlic w Kleszczynie, Sławianowie, Radawnicy, Świętej i Górznej					10 000,00
	d	Zakup materiałów i usług					500,00
RAZEM		106 900,00					

UZASADNIENIE

do uchwały Nr LXIII.606.2023 Rady Gminy Złotów z dnia 26 października 2023 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Złotów na rok 2024

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii należy do zadań własnych gmin. Realizacja tych zadań prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Elementem gminnego programu stają się również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

W związku z powyższym, podjęcie ww. uchwały uznaje się za zasadne.